

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

28. An Reges possint expellere Episcopum ab Episcopatu, si Simoniace electus est? Et an ita facientes incurrant in censuram Bullae Coenae? Ex part. 4. tract. 1. res. 76.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

in Cathedralibus Ecclesiis; nomen enim *Patroni* ab ipsis usurpatur pro defensoribus, & protectoribus Ecclesiarum; non tamen hinc licet inferre ipsi potestatem authoritatiuè conuocandi Ecclesiasticos communicatam fuisse. Vide etiam nouissimè Bonacinam tom. 3. disp. 1. quæst. 16. sect. 1. punct. 5. num. 13.

3. Vnde ex his inferitur, quàm malè asserant aliqui posse Reges expellere à Regno Episcopos inobedientes mandatis regis; sed contra hanc sententiam nos fusiùs diximus in tract. 1. p. 1. de immunit. Eccles. Resol. 17. nunc tantùm adducam verba Ioannis de Hevia in *Curia Philippica*, par. 3. §. 3. num. 30. vbi sic ait. [Aunque parece que el Clerigo que turba la Republica, y paz, puede ser echado del Reyno, por el Rey, y su Consejo por estar à su cuenta el procurar esta paz, esto es peligrroso, y no se admite segon Gregorio Lopez.] Sed hoc esse contra immunitatem Ecclesiasticam non solum Theologi, sed etiam ipsimet Reges ore proprio confessi sunt.

4. Audiant igitur neoterici Iuriconsulti Concordatum Reginæ D. Eleonoræ, quod asserit doctus Iuriconsultus Hispanus Ioannes Dionisius Portocarrero in allegat. pro inuisione DD. Inquis. cum ministris Regis folio mihi 61. vbi sic asserit, Abyssus abyssum inuocat, [Legaron à declarar al Inquisidor por Banido, y mandarlo salir del Reyno, y occupar las temporalidades, como si por semejan te procedimiento no se incurriessen en las penas, y censuras de la Bulla in Cœna Domini cap. 17. Ni podian ignorar la Concordia de la Señora Reyna Doña Leonora, donde se dize. Super eo verò, quod conqueritur, quod personæ Ecclesiasticæ eiciantur, seu banniantur à Regno concordatum est, quòd illud si unquam factum est, malè factum est, cum euidenter sit contra libertatem Ecclesiasticam] & est concordatum, quòd Dominus Rex declaret, quòd in posterum nunquam fiat.

5. Hæc sunt verba Concordiæ, in quibus amice lector audisti ex ore Regis; quòd eicere Ecclesiasticos viros à Regno, est euidenter contra libertatem Ecclesiasticam; sed faxit Deus, vt non sint aliqui contrarium Regibus consulentes; at vè vè illis, vnde non est audiendus nouissimè Salgado de protest. Reg. tom. 1. p. 2. c. 2. à num. 273. vsque ad num. 280.

RESOL. XXVII.

An Reges possint deuotè Episcopos pro gubernatione alicuius Regni, seu consilij?
Et an dicti excusentur à residentia in dicto casu?
Et difficultas est, an hoc efficere possint Reges ex priuilegio aliquo à Romano Pontifice obtento?
Et an si supradicta priuilegia verè existant modo sint reuocata.
Et an in hoc non possit Summus Pontifex dispensare, si non ad sit necessitas publica, & bonum commune; & an residentia Episcopi sit aliàs de iure diuino. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 5.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Bobadilla in pol. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 99. vbi sic asserit. Si el Clerigo tomase officio del Rey de Presidente, ó Consejero, ó Oydor, ó en otra manera, lo qual es licito, y puede el Rey detener à los Ecclesiasticos para ello, y se excusan por esta razon de no residir en las Iglesias.]

2. Sed propria authoritate id posse efficere Reges fallum est, nullam enim in dictos Ecclesiasticos iurisdictionem habent; difficultas est, an hoc efficere possint ex priuilegio aliquo à Romano Pontifice obtento; Affirmatiuè responderet Ioan. Selua de be-

nes. part. 4. quæst. 6. Cevallos in communibus quæst. 585. num. 7. Petrus Gregorius de benef. cap. 7. num. 9. Boërius decis. 17. Rebuffus in Concordatis tit. de collat. §. 1. ver. residentia, vbi docent Reges, ac Principes habere priuilegia à Sede Apostolica; vt Episcopi, & alij Clerici, qui illis inseruiunt in aliquo officio, seu seruitio non teneantur residere & possint percipere fructus beneficiorum.

3. Verùm supradicta priuilegia, si verè extarent, esse modò reuocata, putat Garthas Doctor Hispanus in tract. de benef. tom. 1. part. 3. cap. 2. num. 390. sic asserens. Existentes in seruitio, aut officiis Regis, seu Principis non excusantur à residentia, nec possunt percipere fructus in absentia; nam in iure non est tale priuilegium, quiddam teneant aliqui; & si aliquod priuilegium fuit eis concessum, reuocatum est iam per Concilium Tridentinum, & Bullam Pij I V. Ita ille.

4. Sed quicquid sit de supradicta reuocatione, ego puto cum Sanctarello var. resol. p. 1. q. 3. n. 7. talia priuilegia intelligenda esse, quando absque alicuius Episcopi presentia Regnum, seu illud officium commode non possit administrari; in tali enim casu * Papa potest dare licentiam Episcopo, vt propter bonum commune Regni ab sit à sua Ecclesia, & sic intelligendus est Rodriguez in summ. tom. 1. cap. 275. num. 3. Vnde aduertant Reges, & Episcopi, nam in hoc faxit Deus, vt sapiùs non errent; quia si illa Regna, & officia per laicos possint aliàs æquè commode administrari, tunc Reges, & Episcopi non possunt aliquo priuilegio ad hoc à Romano Pontifice concessio vt; nam in hoc casu Romanus Pontifex non potest dispensare, cum non ad sit necessitas publica, & bonum commune; & residentia aliàs sit de iure diuino, vt docet Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 29. num. 153. Azorius tom. 2. lib. 7. cap. 4. q. 1. Valentia tom. 3. disp. 10. quæst. 39. punct. 5. Comitulus in respens. mor. lib. 1. quæst. 59. Tannerus in 2. 2. D. Thoma disp. 4. quæst. 6. dub. 7. num. 181. Sanchez de matr. lib. 8. disp. 6. num. 5. ergo, &c.

5. Ex his apparet quantum expediret Episcopis non acceptare officia in Regiis Tribunalibus, quia ratio de ouibus Deo reddenda est, & expediens esset valde Regibus Episcopos in his officiis minimè occupare, quia alij sufficientes inuenientur; sed claudam hanc resolutionem cum verbis Ioannis Sancij Doctoris Hispani in suis selectis disput. 47. num. 26. sic asserentis. Proh dolor! arbitrantur aliqui se Christi Vicarium agere posse, & Cæsaris, nimis distans esse pastorem ouium, & sedere iudicem causarum ciuilium, nullus ignorat; Neminem posse duobus dominis seruire Christus est testatus. Emitrat Deus lucem Cæsari, vt velit excludere à suis Aulis Prætoris, & Tribunalibus Ecclesiasticos; & tractent fabrilis fabri. Ita Sancius.

6. Vide etiam ex Iuriconsultis Hispanis doctum Barbosam de potest. Epis. part. 3. allegat. 53. n. 17. vbi sic ait: In Curia Regum, & aliorum secularium Principum fungentes munere, & officio Regij Præsidis, vel Confessarij, vel Consiliarij, aut Proregis non eximuntur à residentia suorum Episcopatum, nisi ea sit hominum penuria, vt alij satis idonei minimè reperiantur, qui hæc præstent obsequia, nec in hoc Cæsaris facultas de qua in Auth. quom. opart. Epis. collat. 1. & in Auth. de sacret. Episc. collat. 9. aliquam vim habet. Ita Barbosa, & ego, vnde qui habent aures audiendi, audiant.

RESOL. XXVIII.

An Reges possint expellere Episcopum ab Episcopatu, si

simoniace electus est?
Et an ira facientes incurrant in censuram Bullæ Cœnæ?
 Ex part. 4. tract. 1. Ref. 76.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Bodadilla *in polit.* tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 65. vbi sic ait. [Podra el Rey echar del Obispado el Obispo promovido por simonia, segun lo escrive y funda Chassaneo] *in cat. gloria mundi part. 5. considerat. 24. numero 142.*
 2. Sed hæc opinio est falsa, cum tam respectu causæ, quæ spiritalis est, quam respectu personæ, quæ Ecclesiastica est, illius cognitio spectet ad Summum Pontificem, & ideo Reges hanc Bobadillæ sententiam sequentes certum est in censuras Bullæ Cœnæ incurrere, & ita docet Megalius *in 3. p. lib. 3. c. 11. num. 18.*

RESOL. XXIX.

An Episcopi feudatarij Regum debeant prius obedire Regi quam Papa, seu Metropolitanò?
Et an Prælati feuda à Rege tenentes teneantur in bello opem ferre, & auxilium prestare secundum feudorum conditionem?
Et an Rex possit præcipere Episcopis, & Abbatibus sui Regni, vt cum ipso eant ad bellum. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 6.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Olibanus *de iure Fisci cap. 10. num. 6.* & Carolus Degraffalius *Regalium Francia lib. 2. iur. 13.* vbi ausi sunt dicere, quod Episcopus feuda tenens à Rege, prius debet obedire Regi, quam Papæ; sed isti Aurhores cautè legendi sunt, nam passim multa asserunt aduersus Ecclesiasticam immunitatem.

2. Idèd contrariam sententiam docet Martha *de iurisdic. part. 4. cent. 1. cas. 18. n. 22.* qui etiam num. 13. firmat idem dicendum esse, si Metropolitanus Episcopum vocaret; nam in tali casu Episcopus tenetur obedire magis suo Metropolitanò, quam Regi etiam directo domino feudi; quia maius vinculum est spirituale, quam temporale *c. solita, de maior. & obediens.* nec obstat iuramentum fidelitatis directo domino factum, quia semper intelligitur excepta autoritas sui Superioris.

3. Notandum est etiam dictum Degraffalium *vbi supra in iure 14.* & Olibanum *de iure Fisci cap. 8. n. 2.* adnotare quod Prælati feuda à Rege tenentes, tenentur in bello opem ferre, & auxilium prestare secundum feudorum conditionem.

4. Sed tu circa hanc quæstionem vide Marthant *vbi supra num. 26.* & cas. 12. num. 18. vide etiam Intrigliolum *de feudis quæst. 30. num. 24.* & Petrum de Gregorio *tract. de concess. feudi part. 8. quæst. 2. vers. tertio limbo.* Vnde ex his apparet falsam esse sententiam Mancelot. *in suo templo iudicum lib. 1. cap. 2. de Rege, §. 3. num. 9.* in fine, asserentis, posse Regem præcipere Episcopis, & Abbatibus sui Regni, vt cum ipso eant ad bellum; quod antea docuerat etiam Petrus Antibolus *de numeribus part. 3. n. 97. tom. 12. tractatum fol. 28. col. 2.*

RESOL. XXX.

An collatio Episcopatum, & aliorum beneficiorum possit à Principe laico præscriptione acquiri?
Et notatur, quod vt consuetudo excuset, & valeat, debet esse legitima, & præscripta. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 65.

§. 1. **N**egatiuè Respondeo cum Cardinali Tuschio *om. 4. cent. 1. 452. num. 28.* vbi sic ait, licet ex priuilegio possit per Papam concedi collatio beneficiorum laico; non tamen potest consuetudine, neque præscriptione acquiri etiam per tempus immemorabile; quia laici sunt incapaces. Ita ille, cuius opinionem Probus *in addit. ad Ioannem Monachum cap. 2. de præbend. num. 7.* & 8. in 6. asserit esse communem, vide etiam Zabarellam *conf. 57. sub num. 2.* & Doctores quos citat, & sequitur Silua *de beneficiis part. 2. quæst. 23. num. 16.*

2. Pro cuius sententiæ explicatione notandum est, quod vt consuetudo excuset, & valeat, debet esse legitime præscripta, consuetudo autem præscribi non potest, quoties subiectum est incapax illius rei, quæ per consuetudinem induci prætenditur, vt notat Panormitanus, & Felinus *in cap. causam, de præscript. & in cap. 4. de consuetud.* Decianus *in tract. crim. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 14.* & alij communiter, cum ergo laici incapaces sint iurisdictionis spiritualis, & Ecclesiasticæ, ex *cap. causam, de præscript. & c. solita, de maior. & obediens.* sequitur ipsos non posse hanc iurisdictionem per consuetudinem acquirere, ex quibus clarè apparet non posse prætextu consuetudinis iudices laicos se tueri, & excusari, & idèd optimè Cardinalis Tuschus *vbi supra tom. 4. conclus. 452. num. 14.* asseruit, omnes casus, qui provt attestantur Doctores ex consuetudine alicuius Regni, vel prouinciæ, sunt contra ius commune, & sic licet eis non potest fieri fundamentum, nisi quia sic de facto seruatur: vnde talis consuetudo etiam immemorabilis, vel præscriptio immemorabilis non valet. Ita ille, & ego.

3. Vt igitur Reges Episcopatus, & beneficia conferant, ad hoc requiritur priuilegium, nec suffragatur vlla consuetudo, aut præscriptio, etiam si esset immemorabilis cum perpetua tolerantia Papæ; cum enim versemur in his, quæ non sunt quæstibilia sine Principis concessione, tolerantia de nihilo inferuit; hæc enim non est tolerantia, sed simplex conuientia, seu patientia, quæ nusquam inducit dispensationem in his quæ sunt contra iuris dispositionem, vt est text. *in cap. cum iam dudum, de præbendis, & ibi glossa.* ea siquidem conuientia incidit ad euitanda dumtaxat scandala quæ possent committi in auferendo huiusmodi abusum, vt tradunt Doctores *in cap. 2. de præbend.* Quippe crimen publicum dissimulare dupliciter contingit, vno modo ipsum actum criminis non prohibendo, cum prohiberi possit, vt hæc Ecclesia Romana non sustinet, nec dissimulat, imò prohibet in canonibus supra citatis; altero transgressorem talis prohibitionis non puniendo, & hoc modo Ecclesia dissimulat aliqua propter difficultatem correctionis, vt bene aduertit Turrecrenata *in can. singula, num. 8. dist. 89.* multa enim tolerantur, quæ si in iudicium deducerentur, exigente iustitia non tolerarentur, vt dicit textus supra allegatus *in cap. iam dudum de præbend.* & hæc omnia docet Lotharius *tom. 1. de re beneficiaria, lib. 1. quæst. 6. num. 39. & 41.* Hinc si Rex noster, vel alij Reges hodie conferunt Episcopatus, & alia beneficia, hoc ex priuilegio Romani Pontificis procedere dicendum videtur, vnde extante tali priuilegio non dicuntur, dicto modo loquendo, Reges conferre dicta beneficia, sed Papa mediante ministerio Regum, atque ita collatio non reputatur regia, aut alterius Principis, sed merè Apostolica, & ideo omnia supra dicta firmavit Rota in vna Aquinensis Monasterij die 26. Ianuarij 1601. coram Illustrissimo Seraphino, & tenet Riccius *in praxi tom. 4. ref. 137.* qui per extensum ponit dictam sacra Rotæ Romanæ decisionem, quam omnino vide.

RESOL

Sup. his fin.
 præ in Ref.
 2. §. vlt. sed
 lege eam
 per totam

Sup hoc fin.
 præ in Ref.
 2. prope finem, & in
 Ref. 10. &
 11. §. verum
 & infra in
 Ref. 37. Ad
 tertium cur-
 sim, sed cum
 alio Autho-
 re. & in Ref.
 fol. 41 & 139
 in fine.

Sup. hoc fin.
 præ in Ref. 7.
 §. 1. cur sim
 ante mediu